Työ ja turva -osasto

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 6/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksellä pantaisiin täytäntöön kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksiä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eli erityisosaajadirektiivi. Direktiivin tavoitteena on, että Euroopan unionin alueen laajuudella olisi järjestelmä, joka houkuttelisi sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, joilla on korkeaa osaamista.

Tuoreen maahanmuuttokatsauksen mukaan viime vuonna myönnettyjen työperusteisten oleskelulupien määrä laski etenkin erityisasiantuntijoiden lupamäärän vähennyttyä, vaikka oleskelulupien kokonaismäärä on ollut ennätyskorkea.

Palkkakynnys

SAK kannattaa esityksen tavoitetta tehdä EU:n sinisestä kortista nykyisestä houkuttelevampi lupa. Aiemmin voimassa olleessa neuvoston direktiivissä säädettiin yhdestä kiinteästä palkkakynnyksestä, joka oli 1,5 kertaa keskimääräinen bruttovuosiansio. Suomessa EU:n sinistä korttia on haettu suhteellisen vähän juuri korkean palkkavaatimuksen takia. Suomessa on rinnakkaisesti käytännössä myös kansallinen erityisasiantuntijan oleskelulupa, jonka palkkakriteerit eivät ole yhtä kovia. Luvan yhdeksi kriteeriksi on asetettu, että erityisasiantuntijan palkan tulee olla vähintään 1,0 kertaa keskimääräinen bruttovuosiansio.

Hallituksen esityksen valmistelussa onkin päädytty siihen, että palkkatasoksi valitaan 1,0 kertaa keskimääräinen bruttovuosiansio, joka on sama kuin kansallisen oleskeluluvan kohdalla. SAK pitää johdonmukaisena, että molemmissa luvissa olisi saman tasoinen palkkakerroin.

Työttömyyden suoja-aika

Esityksen yhtenä tarkoitukseksi on mainittu pyrkimys parantaa EU:n sinisen kortin haltijan suojaa työttömyyden kohdalla. Jos sinisen kortin haltija jää työttömäksi, hänellä olisi jatkossa vähintään kolme kuukautta aikaa etsiä uusi työpaikka. Oleskelulupaa ei saisi peruuttaa tänä aikana. Jos maassa on oleskellut yli kaksi vuotta, aikaa työpaikan etsimiseen olisi vähintään kuusi kuukautta.

SAK:n mielestä työttömyyden suoja-ajan - eli aikarajan uuden työpaikan etsimiseen - tulee olla jo lähtökohtaisesti sama sekä kansallisessa erityisosaajan luvassa että sinisessä kortin haltijan luvassa. Aikarajan tulisi

siis olla kuusi kuukautta kolmen kuukauden sijasta. On otettava huomioon, että hallitus valmistelee parasta aikaa esitystä, jonka mukaan ulkomaalainen työntekijä joutuisi poistumaan maasta, jos hän työttömäksi jäätyään ei löydä uutta työpaikkaa kolmessa kuukaudessa. Erityisosaajille, startup-yrittäjille ja ICT-asiantuntijoille aika olisi kuitenkin kuusi kuukautta. Kolmen kuukauden sääntö poikkeuksineen tulisi voimaan vuoden 2025 alkupuolella.

SAK ei pidä tarkoituksenmukaisena, että EU- direktiivin implementoinnissa säädeltäisiin erityisosaajien tiukasta kolmen kuukauden työttömyyden keston aikarajasta samalla kun hallitus jo valmistelee kansallisen erityisasiantuntijan oleskeluluvan työttömyyden suoja-ajaksi kuuden kuukauden aikarajaa.

SAK huomauttaa, että hallituksen kaavailma työttömyyden suoja-aikaa koskeva tiukennus on sinänsä ongelmallinen muun muassa yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Työttömyyden suoja-ajan tulisi olla yhdenvertaisesti kuusi kuukautta kaikille työntekijöille, niin ulkomaalaisille erityisasiantuntijoille kuin duunareille. Tämä tukisi työvoiman tarjontaa ja vahvistaisi työn perusteella maahan muuttaneiden yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Eve Kyntäjä
johtava asiantuntija